

Suomen luonnonsuojeluliiton Nokian yhdistys ry.
c/o puheenjohtaja Timo Lepistö
Aaroninkatu 14
37130 Nokia
nokianluonto@gmail.com

9.10.2020

Nokian kaupunkikehityspalvelulle

ASIA: MUISTUTUS ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUKSEEN 14. KAUPUNGINOSASSA, HALKONIEMEN VIRKISTYSALUE

Kaupunkikehityspalvelut on asettanut nähtäville ehdotuksen Halkoniemen virkistysalueen asemakaavaksi. Asemakaavalla on tarkoitus osoittaa lisärakennusoikeutta niemessä olevalle saunalle ja uimarannalle.

Asemakaavalla on tavoitteena turvata suojelumerkinnöillä /s-3 rannan uhanalaisten kynäjalavien esiintymät ja kaava-alueelta löytyneet muinaisjäännökset sm-1 ja s-14-merkinnöillä. Pidämme tätä tärkeänä ja osoituksena vastuullisuudesta luontoarvojen ja muinaishistorian huomioinnissa ja vaalimisessa. Arvostamme työtä, jota erityisesti kaupungin ympäristönsuojelu- ja puistoyksikkö ovat eri tavoin tehneet luonnon monimuotoisuuden säilymiseksi ja suojelemiseksi.

Ottamatta kantaa saunan laajennuksen tarpeeseen lausumme muistutuksenamme seuraavaa.

1. Uhanalaisten kynäjalavien säilyminen

Suunnitellulla asemakaava-alueella kasvaa lukuisia luonnonsuojelulain 6. luvun asetuksella rauhoitettuja kynäjalavia (*Ulmus laevis*). Vuoden 2019 uhanalaistarkastelussa kynäjalava on uhanalainen vaarantunut (VU) laji. Sitä kasvaa suppealla alueella Kokemäenjoen vesistön runsasravinteisten ja tulvavaikutteisten rantojen kosteissa ja multavissa lehdoissa. Kanta-Hämeessä lajia esiintyy Akaan, Hämeenlinnan ja Hattulan rannoilla. Pirkanmaalla lajia kasvaa Valkeakoskella, Lempäälässä, Pirkkalassa, Kangasalla, Tampereella ja Nokialla sekä niukasti Sastamalassa.

Kynäjalavan kosteiden lehtojen kasvupaikat ovat uhanalaisluokituksessa erittäin uhanalaisia (EN) luontotyyppejä (Suomen luontotyyppien uhanalaisuus, Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus 2018).

Luonnollisesti kynäjalavaa on hävinnyt rantarakentamisen, ruoppausten, teiden pengerrysten ja siltojen rakentamisen seurauksena. Sitä myös hävitetään tahallisesti rantamaisemien edestä Nokiallakin. Edellä mainitut seikat ovat suppean esiintymisalueen ohella lajin uhanalaistumisen syitä (Suomen lajien uhanalaisuus 2019 ((Punainen kirja 2019)), Suomen ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus 2019). Nokialla kynäjalavan esiintymät ovat pääosin Pyhäjärven rannoilla ja vähäisemmin Kulovedellä.

Asemakaavaehdotuksessa alueen rantavyöhykkeessä on lukuisia kaupungin aiemmin osoittamia vuokrattavia venepaikkoja. Näillä on juokseva numero ja niille pääsee vain kulkemalla rantapolkuja kynäjalavien seassa. Venepaikoista noin 35 sijaitsee asemakaavaehdotuksessa venesatamaksi (LV) osoitetulla ranta-alueella, jolla on lisäksi /s-3-suojelumerkintä. Näistä venepaikoista 25 oli käytössä lokakuun alussa.

Kuitenkin asemakaavaehdotuksen alueen olemassa olevista venepaikoista noin 160 sijaitsee venesatama-alueeksi osoitetun alueen ulkopuolella suojeltavaksi merkityllä ranta-alueella. Näistä venesatama-alueen ulkopuolella olevista venepaikoista vaille sadassa oli sijoitettu vene lokakuun alussa. Kaavatekstistä olemassa olevat vuokrattavat venepaikat eivät käy ilmi.

Asemakaavaehdotuksessa on osoitettu muutamia uusia venepaikkoja kaava-alueen pohjoisosaan, mutta on selvää, että kaikki kerrotut veneet eivät mahdu venesatamaksi osoitetulle alueelle. Suurin osa veneistä on soutuveneitä, joita käytetään harvakseltaan. Itsestään tyhjentymättöminä ne soveltuvat huonosti esimerkiksi laituripaikoille sijoitettaviksi. Näiden veneiden kohtalo jää asemakaavaehdotuksen selostuksessa avoimeksi.

Venepaikat ja veneet ovat tärkeä osa ranta-alueen asukkaiden elämää muun muassa kalastuksen, ravustuksen tai muun virkistyskäytön muodossa. Venepaikkojen olemassaolo on luonnollisesti perua ajalta, jolloin kynäjalavan harvinaisuudesta ei ollut tietoa. Nykytiedon valossa venepaikkoja ei kuitenkaan perustettaisi uhanalaisen lajin kasvupaikoille uhanalaisstatuksen ja luonnonsuojelulain rauhoituksen perusteella.

Kaupunki on jo jonkin verran yrittänyt korjata asiaa kynäjalavaesiintymän informaatiotaululla ja yksittäisillä puukohtaisilla suojelumerkinnöillä. Työ on osittain kesken. Mielestämme uhanalaisen ja rauhoitetun lajin suojelu ja veneiden säilytys niiden kasvupaikoilla ovat kuitenkin vaikeasti yhteensovitettavissa.

Osa venepaikan nykyisistä vuokraajista arvostaa arvokkaan lajin esiintymistä ja kulkee alueella kynäjalavat huomioiden. Osa veneilijöistä taas ei huomioi niitä. Rauhoituskylteistä välittämättä monet katkovat kynäjalavan taimia muun vesaikon ja luonteenomaisen kostean lehdon kasvillisuuden mukana. Näin lehdon kasvillisuus ja kynäjalava eivät pääse uusiutumaan. Venepaikkoina olevan rantaosuuden kostean lehdon kasvillisuus ansaitsisi luonnontilaiseksi palautumisen.

Pidämme myönteisenä sitä, että asemakaavaehdotuksessa on tavoitteena turvata kynäjalavan säilyminen suojelumerkinnöin. Mielestämme tämä ei riitä ratkaisemaan kostean lehdon ja uhanalaisen lajin elinympäristön säilymistä.

Esitämme, että ennen asemakaavaehdotuksen hyväksymistä kaava-alueen veneiden säilytys selvitetään ja ratkaistaan rauhoitetun lajin säilymisen ja muinaisjäännösten koskemattomuuden turvaavalla tavalla. Veneiden asianmukainen säilyttäminen rauhoittaisi kynäjalavaa kasvavat kostean lehdon ranta-alueet. Tämä vastaisi elinvoimaisen ja ekologisen Nokian tavoitteita.

2. Ojanteentien riskit

Halkoniemen asemakaavan muutoksella osoitetaan nykyisen saunan rakennuspaikan laajennus yleiseksi saunaksi ja yleiseksi uimarannaksi. Saunan pinta-ala laajenisi 107 neliömetristä 43 m2,

ja pinta-ala tulisi olemaan 150 m². Tämä mahdollistaisi käyttäjämäärä kasvun vähintään kolmanneksella.

Pidämme kaavaehdotuksen puutteena sitä, että ehdotuksessa ei ole arvioitu tulevan käyttäjämäärän kasvun enempää kuin isomman saunan mahdollistavan ajoneuvoliikenteen lisääntymisen vaikutuksia, riskejä ja seurauksia.

Kulkeminen Halkoniemeen suunnitellaan tapahtuvaksi Ojanteentien kautta. Ojanteentie on kapea asuinkatu ja jo nykyisellään kaikki kohtaava liikenne joutuu väistämään vastaantulijaa, mikä on hankalaa ja riskialtista erityisesti talviaikana. Myös monet kävellen ja pyörällä saunalle tulevat käyttävät Ojanteentietä.

Mielestämme liikenteen lisääntymiseen liittyvää riskiä ei voi ohittaa asemakaavaehdotuksen kaavatekstin ylimalkaisella toteamalla liikenteen lisääntymisestä. Ehdotamme suunnitellun saunan laajennuksen tuoman käyttäjämäärän kasvun ja liikenteen riskien ja haittojen uudelleen arviointia.

Muutoin pidämme tärkeänä sitä, että rannan jäljellä oleva lehtovyöhyke turvataan asemakaavalla.

Timo Lepistö
Puheenjohtaja

Kaija Helle
Sihteeri